

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 113/2020-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. apríla 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Mojмира Mamojku, zo sudcu Petra Straku a sudcu Martina Vernarského (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], v mene ktorej koná advokát [REDACTED], [REDACTED], vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 19 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Em 8/2016 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého postupu a sťažostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. novembra 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na rodinný život podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“),

základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Em 8/2016 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že rozsudkom okresného súdu sp. zn. 24 P 462/2014 z 30. júna 2016 bol upravený styk sťažovateľa ako otca s maloletými deťmi tak, že *„Otec je oprávnený stretávať sa s maloletými deťmi v párnom týždni v kalendárnom roku v stredu v čase od 14.00 hod. do 15.30 hod. na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny Nitra, Štefánikova 88 za prítomnosti pracovníka odboru sociálnych vecí a rodiny, oddelenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Matka je povinná deti na stretnutia s otcom včas a riadne pripraviť a zabezpečiť ich účasť.“*

3. Podľa sťažovateľa uvedené rozhodnutie a v ňom upravený styk otca s maloletými matka vedome ignoruje a nedodržiava, zámerne a bezdôvodne marí stretávanie otca s maloletými deťmi tým, že ich na stretnutie s otcom riadne nepripraví, nezabezpečí ich účasť na „ÚPSVaR v Nitre“ ani si nedohodne iný vhodný náhradný termín. Sťažovateľ preto podal 3. októbra 2016 okresnému súdu návrh na nariadenie výkonu predmetného rozhodnutia v súlade s ustanovením § 370 a nasl. Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „CMP“).

3. Keďže okresný súd vo veci návrhu sťažovateľa nekonal riadne a včas, sťažovateľ sa 2. mája 2019 obrátil na okresný súd so žiadosťou o urýchlenie konania a následne 27. júna 2019 aj na predsedníčku okresného súdu so sťažnosťou na prieťahy v napadnutom konaní. Podpredsedníčka okresného súdu v odpovedi na sťažnosť z 22. júla 2019 okrem prehľadu úkonov súdu a účastníkov v napadnutom konaní uviedla, že *„postup súdu v predmetnej veci zodpovedá charakteru konania, určitým špecifikám konania aj vzhľadom na vek a vôľu detí na styk s otcom, ale aj okolnostiam súvisiacim s aktuálnym vzťahom detí k otcovi. Pre úspešný výkon rozhodnutia je... dôležitá aj primeraná intervencia ÚPSVaR vo vzťahu k deťom a rodičom.“*

4. Sťažovateľ v odôvodnení ústavnej sťažnosti tiež uviedol:

«Nariadenie výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých prebiehalo bez výsledku viac ako 2 roky, je teda zrejmé, že Okresný súd Nitra nekoná v zmysle zásad Civilného mimosporového konania pod ktoré spadá aj výkon rozhodnutia vo veciach maloletých, čím porušuje práva garantované v čl. 12 CMP...

Podľa názoru sťažovateľa bolo taktiež porušené právo na súdnu a inú právnu ochranu garantovanú čl. 48 ods. 2 ústavného zákona č. 460/1992 Ústava Slovenskej republiky...

Tak isto nemožno opomenúť fakt porušenia práva na spravodlivé súdne konanie zakotvené v čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ľudských právach a slobodách...

Vzhľadom na... uvedené sťažovateľ považuje postup Okresného súdu za nesprávny a zdĺhavý, najmä z dôvodu týkajúceho sa predmetu konania, ktorý upravuje vzťah medzi rodičom a deťmi, na ktorý poukazuje aj judikatúra štrasburských orgánov, ktorá zaradila Vzájomné vzťahy medzi rodičmi a deťmi medzi taký predmet konania, ktorému majú „príslušné súdne orgány venovať mimoriadnu pozornosť, keďže akékoľvek procesné omeškanie v takejto veci môže mať za následok de facto rozhodnutie o otázke predloženej súdu (rozsudok súdu z 8. júla 1987, H.v. United Kingdom, para. 85)“.

... sťažovateľ poukazuje, že nerešpektovaním Rozsudku Okresného súdu Nitra zo dňa 30.06.2016 so sp.zn. 24P/462/2014 matka zmarila kontakt otca s deťmi, čím naštrobila aj citové väzby medzi rodičom a deťmi. Dôsledkom nerozhodnutia o výkone rozhodnutia Okresný súd Nitra zhoršuje postavenie sťažovateľa v tom zmysle, že obnova vzťahu dotknutého rodiča s deťmi, je odstupom času podstatne sťažená. Dĺžka právnej neistoty sťažovateľa je v príčinnej súvislosti s postupom okresného súdu, ktorý mu neposkytol dostatočnú ochranu jeho práv v primeranej lehote, čím zasiahol do jeho práva na rodinný život v takej miere, ktorá odôvodňuje vyslovenie porušenie tohto jeho základného práva, už aj s ohľadom na skutočnosť, že následky takéhoto zásahu sú nezvratné a ťažko reparovateľné. A ak súd poukazuje na intervenciu s ÚPSVaR, ktorý očividne predlžuje dĺžku konania, všeobecný súd má vzhľadom na svoje postavenie a organizáciu procesného postupu využiť všetky právne prostriedky, ako aj prostriedky poriadkových opatrení, ktoré môže využiť aj vo vzťahu k ÚPSVaR.

Týmto je jednoznačne preukázané, že prišlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a k prieťahom v konaní...»

5. Sťažovateľ žiada priznať aj primerané finančné zadost'učinenie v sume 5 000 € „vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania, ako aj jeho neodôvodnenú nečinnosť, berúc do úvahy predmet konania, v ktorom sa zhoršuje vzťah rodiča s deťmi“.

6. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ]... na súdnu ochranu, zaručené v čl. 46 ods. 1 a právo na rodinný život zaručené v čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý súdny proces, zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, postupom Okresného súdu Nitra so sp.zn. 11Em/8/2016, porušené bolo.

2. Okresný súd Nitra je povinný sťažovateľovi [REDAKOVANÉ]... uhradiť trovy právneho zastúpenia vo výške 415,52 Eur na účet právneho zástupcu [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Nitra je povinný sťažovateľovi [REDAKOVANÉ]... uhradiť primerané finančné zadost'učinenie vo výške 5.000,- € a to do dvoch mesiacov od právoplatného rozhodnutia ústavného súdu.“

II.

Relevantná právna úprava

7. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

10. Podľa § 42 ods. 2 písm. f) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrhom na začatie konania je sťažnosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy.

11. Podľa § 45 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania.

12. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

13. Ústavný súd môže podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

14. Ústavný súd vo svojej judikatúre stabilne zdôrazňuje, že viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania (§ 45 zákona o ústavnom súde) sa prejavuje vo viazanosti petitom, teda tou časťou ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa domáha, čím zároveň vymedzí rozsah a predmet konania pred ústavným

súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na to môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej ústavnej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich práv. Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený zvoleným advokátom (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 287/2011).

15. Ústavný súd sa preto zaoberal namietaným porušením základných práv v rozsahu, v akom ich sťažovateľ, ktorý je zastúpený advokátom, v ústavnej sťažnosti pred ústavným súdom vymedzil v petite návrhu, t. j. porušením základného práva na rodinný život podľa čl. 19 ods. 2 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Em 8/2016. Tvrdenia o porušení iných práv (základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy), ktoré sťažovateľ uvádza v texte ústavnej sťažnosti, mimo petitu, ústavný súd považoval iba za súčasť jeho argumentácie (obdobne III. ÚS 149/04, II. ÚS 65/07).

K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

16. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde...

17. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

18. Formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru. Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (obdobne napr. II. ÚS 71/97, IV. ÚS 195/07, III. ÚS 24/2010).

19. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že k porušeniu základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces malo dôjsť postupom okresného súdu v napadnutom konaní, ktorý je podľa sťažovateľa „*nesprávny a zdĺhavý*“, a v ktorom dochádza „*k prietahom*“.

20. Ústavný súd konštatuje, že v systematike ústavy sú primeraná celková dĺžka, rýchlosť, plynulosť a efektívnosť súdneho konania obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a nie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu prerokovanie veci bez zbytočných prietahov nespadá pod ochranu čl. 46 ods. 1 ústavy, pokiaľ namietané porušenie tohto základného práva nedosahuje takú intenzitu, že s ohľadom aj na ďalšie konkrétne okolnosti daného prípadu by bolo možné uvažovať o odmietnutí spravodlivosti (napr. IV. ÚS 242/07).

21. Ústavný súd, vychádzajúc z obsahu ústavnej sťažnosti, z jej príloh, ako aj z obsahu súvisiaceho spisu okresného súdu, ktorý si na účely predbežného prerokovania veci vyžiadal, konštatuje, že v danom prípade nedostatky v postupe okresného súdu v napadnutom konaní, ktoré trvalo 3 roky a v ktorom okresný súd 4. novembra 2019 rozhodol o zamietnutí návrhu na nariadenie výkonu rozhodnutia, nedosahujú takú intenzitu, že by bolo možné uvažovať o odmietnutí spravodlivosti, a teda aj o vyslovení porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy po prípadnom prijatí tejto časti ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

K namietanému porušeniu základného práva na rodinný život podľa čl. 19 ods. 2 ústavy

22. Podľa čl. 19 ods. 2 ústavy každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

23. Ústava bližšie nedefinuje pojem „súkromný a rodinný život“. Keďže základné práva a slobody podľa ústavy je potrebné vykladať a uplatňovať v zmysle a duchu medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách (PL. ÚS 5/93, PL. ÚS 15/98), ústavný súd pri vymedzení obsahu uvedených pojmov prihliadal aj na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) týkajúcu sa predovšetkým čl. 8 ods. 1 dohovoru.

24. Základným prvkom „rodinného života“ v zmysle čl. 8 dohovoru je vzájomné užívanie si spoločnosti medzi rodičom a dieťaťom (rozsudok Veľkej komory vo veci Scozzari a Giunta proti Taliansku z 13. 7. 2000, sťažnosti č. 39221/98 a č. 41963/98, bod 169).

25. Ústavný súd si je vedomý skutočnosti, že sťažovateľ, ktorý argumentáciu vo svojej ústavnej sťažnosti smeruje v zásade k záveru o porušení základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, výslovne namieta (iba) porušenie svojho základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy. Inak povedané, sťažovateľ namieta, že postupom súdu vo vykonávacom konaní dochádza k zásahu do jeho hmotných práv, čo nemožno z pohľadu stabilizovanej judikatúry ústavného súdu v takýchto prípadoch vnímať ako štandardný postup (porovnaj priamo k výkonu rozhodnutia II. ÚS 201/2018, III. ÚS 115/2018, I. ÚS 80/2019; tiež I. ÚS 532/2014, I. ÚS 332/2017). V prípadoch podania ústavnej sťažnosti, v ktorej sa namieta porušenie uvedených článkov ústavy a dohovoru, nie je ani judikatúra ústavného súdu úplne jednotná (uznesenia o prijatí a nálezy vo veciach III. ÚS 351/2014, II. ÚS 511/2015, II. ÚS 674/2016, III. ÚS 301/2018, II. ÚS 51/2019).

26. Ústavný súd na tomto mieste poukazuje na skutočnosť, že ESLP v niektorých prípadoch, kde bol „v stávke“ rodinný život a kde sťažovatelia namietali porušenie svojich práv podľa čl. 6 a čl. 8 dohovoru, preskúmal okolnosti prípadu výlučne vo svetle čl. 8 dohovoru. ESLP teda podľa čl. 8 dohovoru preskúmal nielen formu, ale aj dĺžku rozhodovacieho procesu (rozsudok vo veci Macready proti Českej republike z 22. 4. 2010,

sťažnosti č. 4824/06 a 15512/08, bod 41). Posudzovanie, či bola vec prejednaná v primeranej lehote, čo je požiadavka výslovne vyplývajúca z čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak podľa názoru ESLP predstavuje aj procesnú požiadavku vyplývajúcu z čl. 8 dohovoru (rozsudok vo veci Ribić proti Chorvátsku z 2. 4. 2015, bod 92). ESLP preskúmal sťažnosť na nezabezpečenie výkonu rozhodnutia o právach sťažovateľa na kontakt s dieťaťom aj výlučne podľa čl. 8 dohovoru, a to bez toho, aby sťažovateľ namietal aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru (rozsudok vo veci Mitovi proti bývalej Juhoslovanskej republike Macedónsko zo 16. 4. 2015, sťažnosť č. 53565/13, bod 49).

27. Ústavný súd, zohľadňujúc predmet konania (zabezpečenie vzájomného užívania si spoločnosti medzi rodičom a dieťaťom), kde plynutie času môže mať za následok de facto rozhodnutie vo veci (rozsudok vo veci Süß proti Nemecku z 10. 11. 2005, sťažnosť č. 40324/98, bod 100, kde ESLP na tento argument poukázal aj vo vzťahu k rozhodovaniu o výkone rozhodnutia), na materiálny prístup k chápaniu základných práv, ako aj na záväzky Slovenskej republiky vyplývajúce z dohovoru, považuje za dostatočné, že sťažovateľ svoje námietky obsiahnuté v tejto ústavnej sťažnosti subsumoval pod čl. 19 ods. 2 ústavy.

28. Sťažovateľ považuje postup okresného súdu v napadnutom konaní za nesprávny a zdĺhavý, najmä vzhľadom na predmet konania, ktorému by mal venovať mimoriadnu pozornosť. Podľa sťažovateľa okresný súd nerozhodnutím o návrhu na nariadenie výkonu rozhodnutia zhoršuje postavenie sťažovateľa v tom zmysle, že obnova jeho vzťahu s maloletými deťmi je s odstupom času podstatne sťažená. Podľa názoru sťažovateľa okresný súd mu neposkytol dostatočnú ochranu jeho práv v primeranej lehote, čím zasiahol do jeho práva na rodinný život v takej miere, ktorá odôvodňuje vyslovenie porušenia tohto základného práva, už aj vzhľadom na skutočnosť, že následky takéhoto zásahu sú nezvratné a ťažko reparovateľné.

29. Procesný postup v konaní o výkon rozhodnutia vo veciach maloletých detí upravuje Civilný mimosporový poriadok a podrobnosti výkonu rozhodnutia bližšie upravuje vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 207/2016 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých (ďalej len „vyhláška“).

30. Podľa § 376 ods. 1 CMP ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľný exekučný titul, môže oprávnený podať návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia.

31. Podľa § 3 vyhlášky:

(1) Súd po podaní návrhu na nariadenie výkonu rozhodnutia (§ 376 ods. 1 zákona) alebo po začatí konania, ktoré sa začína bez návrhu (§ 376 ods. 2 zákona), pred vydaním uznesenia o nariadení výkonu rozhodnutia zisťuje, či sa povinný podrobuje rozhodnutiu a či existujú ospravedlniteľné dôvody, pre ktoré sa povinný nemôže podrobovať rozhodnutiu.

(2) Pri zisťovaní existencie ospravedlniteľných dôvodov podľa odseku 1 súd zohľadňuje najmä správanie sa povinného pri plnení povinností a správanie sa oprávneného pri realizácii práv vyplývajúcich z rozhodnutia, ako aj správanie sa a názor maloletého.

(3) Ak súd zistí, že možno existujúce ospravedlniteľné dôvody podľa odseku 1 odstrániť a plnenie rozhodnutia dosiahnuť účasťou na sociálnom poradenstve, psychologickom poradenstve alebo na inom odbornom poradenstve, povinnosť podrobiť sa poradenstvu možno nariadiť neodkladným opatrením. Neodkladné opatrenie podľa prvej vety možno nariadiť po predchádzajúcom posúdení vhodnosti a predpokladaného času trvania neodkladného opatrenia osobou, u ktorej sa má poradenstvo vykonať.

(4) Ak súd požiada v konaní o výkone rozhodnutia príslušný orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately o preverenie dôvodov nesplnenia povinnosti uloženej rozhodnutím súdu, príslušný orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vypracuje na požiadanie súdu správu...

32. V rámci výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých súd má mať na zreteli najlepší záujem dieťaťa. Rešpektovanie najlepšieho záujmu dieťaťa je základnou procesnou zásadou vyjadrenou v čl. 4 CMP, v zmysle ktorého ak je účastníkom konania maloleté dieťa, koná súd v jeho najlepšom záujme, a ak je to vhodné, informuje dieťa o všetkých podstatných otázkach týkajúcich sa priebehu konania a veci samej. Vzhľadom na záujem maloletého dieťaťa a na skutočnosť, že tento záujem sa môže v priebehu času meniť, je súd vykonávajúci rozhodnutie o výchove maloletých povinný v závislosti od okolností prípadu zisťovať dôvody, prečo sa povinný nepodrobil vykonateľnému rozhodnutiu súdu, a vykonať

šetrenie o pomeroch maloletého, pričom môže na ten účel nariadiť pojednávanie, vyzvať príslušné orgány na poskytnutie súčinnosti a pod. Súd nemôže len mechanicky vychádzať z úpravy výkonu rodičovských práv a povinností vo vykonateľnom rozhodnutí, je povinný neustále vyhodnocovať, či nútený výkon rozhodnutia je v záujme maloletého (m. m. II. ÚS 375/2015).

33. Ústavný súd je v súlade so svojou všeobecnou právomocou vyjadrenou v čl. 124 ústavy súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Úlohou ústavného súdu nie je posudzovanie vhodnosti jednotlivých opatrení, ktoré všeobecný súd realizoval na základe zisteného skutkového stavu na účely dosiahnutia cieľa predmetného konania o výkon rozhodnutia, pretože posudzovanie skutkových záverov všeobecných súdov nepatrí do právomoci ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti. Vzhľadom na špecifickosť dotknutého konania je potrebné uviesť, že v prípade výkonu rozhodnutia týkajúceho sa výchovy maloletých musí byť rozhodovanie o použití najradikálnejšieho opatrenia (odňatie maloletého podľa § 386 CMP) poskytovaného právnou úpravou podrobené dôkladnej úvahe zohľadňujúcej možné negatívne dôsledky takto prijatého opatrenia vo vzťahu k maloletému dieťaťu a zároveň založenej na dôslednom zistení skutkového stavu, čo sú úlohy patriace do výlučnej právomoci všeobecného súdu, a preto obmedzuje svoj prieskum len na posúdenie pružnosti a včasnosti opatrení všeobecného súdu ako záruky celkovej efektivity posudzovaného konania (III. ÚS 181/2011).

34. Výkon rozhodnutia o výchove maloletých detí podľa § 370 CMP a nasl. predstavuje nútené vymożenie povinnosti uloženej súdnym rozhodnutím. Podmienkou núteného výkonu je okrem existencie vykonateľného rozhodnutia a návrhu oprávnenej osoby, príp. uznesenia súdu o začatí konania, aj dobrovoľné nesplnenie povinnosti uloženej súdnym rozhodnutím. Po začatí vykonávacieho konania je súd povinný zisťovať, či sa povinný skutočne nepodrobuje rozhodnutiu a či na to existujú ospravedlňiteľné dôvody (§ 3 vyhlášky), a teda či vydá uznesenie o nariadení výkonu rozhodnutia. Ustanovenia Civilného mimosporového poriadku upravujú jednotlivé právne nástroje, ktoré majú viesť k dobrovoľnému plneniu rozhodnutia, prípadne k podrobeniu sa rozhodnutiu, napr. výzva na plnenie uskutočnená na pojednávaní, resp. písomná výzva (§ 379 CMP), uloženie mediácie (§ 381 CMP), uloženie pokuty (§ 382 CMP), zastavenie výplaty štátnych

sociálnych dávok (§ 383 CMP), pričom tiež upravuje odňatie maloletého (§ 386 CMP) ako priamy spôsob výkonu rozhodnutia o výchove maloletých detí. Postup súdu v konaní o výkon rozhodnutia o výchove maloletých detí bude v zásade vždy odlišný, pretože je závislý od konkrétnych okolností prípadu. Taktiež je potrebné uviesť, že realizácia rozhodnutia o výchove maloletých detí bude od určitého veku dieťaťa závislá nielen od vôle rodičov, ale aj od maloletého dieťaťa. V týchto prípadoch tak súd len vytvára, prípadne zabezpečuje vhodné predpoklady na realizáciu rozhodnutia, nemá však vo svojej moci dosiahnuť to, aby jeho pôsobenie vždy viedlo k výkonu rozhodnutia (I. ÚS 553/2016, m. m. IV. ÚS 452/2013).

35. Ústavný súd poukazuje aj na existujúcu judikatúru EŠLP, ktorý v obdobných veciach uviedol, že pokiaľ je preukázaná existencia rodinného vzťahu v zmysle čl. 8 dohovoru, mal by štát v zásade konať tak, aby umožnil rozvoj tohto vzťahu, a mal by pritom prijať vhodné opatrenia k naviazaniu styku medzi dotýčným rodičom a dieťaťom (Kutzner proti Nemecku, č. 46544/99, bod 61, EŠLP 2002-I). Povinnosť štátnych orgánov prijať opatrenia, ktoré umožnia kontakt rodiča s dieťaťom, ktorí nežijú v spoločnej domácnosti, nie je absolútna. Porozumenie a spolupráca všetkých zúčastnených osôb vždy predstavuje dôležitý faktor. Štátne orgány síce majú vyvíjať snahu, aby tejto spolupráci napomohli, ale ich povinnosť využívať donucovacie prostriedky nemôže byť neobmedzená. Musia brať ohľad na záujmy, práva a slobody dotknutých osôb a hlavne na najvyšší záujem dieťaťa a jeho práva, ktoré mu priznáva čl. 8 dohovoru (Voleský proti Českej republike, bod 118). Článok 8 dohovoru v žiadnom prípade neoprávňuje rodiča na to, aby vyžadoval prijatie opatrení, ktoré by poškodzovali zdravie a rozvoj dieťaťa [Elsholz proti Nemecku (Veľký senát), č. 25735/94, body 49 – 50, EŠLP 2000-VIII]. Rozhodujúce je zistiť, či štátne orgány prijali na účely uľahčenia styku všetky nevyhnutné opatrenia, ktoré od nich bolo možné v danom prípade rozumne očakávať (Nuutinen proti Fínsku, č. 32842/96, bod 128, EŠLP 2000-VIII). Vnútroštátne súdy zabezpečujúce výkon rozhodnutia sú povinné zaistiť vhodnú rovnováhu medzi záujmom dieťaťa žiť v pokojnom prostredí a záujmami otca, ktorými bol vedený pri podnikaní svojich krokov. Pokiaľ súdom prijaté opatrenia, ktoré je možné od neho očakávať s cieľom zabezpečiť výkon práva na styk s dieťaťom, nevedli k uspokojivému výsledku, pozitívne povinnosti štátu vyplývajúce z dohovoru nespočívajú

v povinnosti dosiahnuť určitý výsledok, ale iba v povinnosti vynaložiť k tomu prostriedky; sudy totiž nie sú všemocné, najmä ak sa v záležitostiach v oblasti rodinného života dostávajú do stretu s rodičmi, ktorí nie sú schopní prekonať svoju nevraživosť a nehladia pritom na záujmy vlastného dieťaťa (Pedovič proti Českej republike, č. 27145/03, body 109, 115, 18. 7. 2006).

36. V prvom rade je potrebné v každej fáze konania o výkon rozhodnutia o výchove maloletých dôsledne prihliadnuť na záujem maloletého dieťaťa (porovnaj napr. odlišné stanovisko sudcov Zupančič, Panž ru a Túrmen k rozsudku í ESLP vo veci Nuutinen proti Fínsku z 27. 6. 2000). Mimoriadny význam v konaní o výkon rozhodnutia o výchove maloletých má plynutie času, čo kladie osobitnú požiadavku na rýchlosť a plynulosť konania súdu (porovnaj napr. rozsudky ESLP vo veciach Nuutinen proti Fínsku z 27. 6. 2000, bod 110, Hokkanen proti Fínsku z 23. 9. 1994, bod 72, Voleský proti Českej republike z 29. 6. 2004, bod 106, Kříž proti Českej republike z 9. 1. 2007, bod 74, Hub proti Nemecku z 9. 4. 2009, bod 48).

37. Zo spisu okresného súdu vedeného pod sp. zn. 11 Em 8/2016 vyplýva, že sťažovateľ 4. októbra 2016 doručil okresnému súdu návrh na výkon rozhodnutia – rozsudku okresného súdu sp. zn. 24 P 462/2014 z 30. júna 2016, ktorým bol upravený jeho styk s maloletými deťmi [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „maloletí“), tak, že sťažovateľ je oprávnený sa stretávať s maloletými deťmi každú párnú stredu v čase od 14.00 h do 15.30 h na úrade práce sociálnych vecí a rodiny za prítomnosti pracovníka odboru sociálnych vecí a rodiny. Dňa 27. februára 2017 okresný súd zaslal návrh sťažovateľa povinnej (matke maloletých) na vyjadrenie. Dňa 21. marca 2017 matka elektronicky doručila vyjadrenie k návrhu (poštou 23. marca 2017). Dňa 10. júla 2017 okresný súd ustanovil Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Nitra (ďalej len „úrad“) za opatrovníka maloletým (uznesenie nadobudlo právoplatnosť 3. augusta 2017). Zároveň zaslal vyjadrenie matky sťažovateľovi na vyjadrenie. Dňa 23. augusta 2017 sťažovateľ doručil stanovisko k vyjadreniu povinnej. Dňa 21. septembra 2017 okresný súd požiadal úrad o prešetrenie pomerov (pohovorom s rodičmi a pohovorom s maloletými deťmi) a podanie správy o tom, či a ako sa styk realizuje. Dňa 26. septembra 2017 sťažovateľ zaslal okresnému súdu úradný záznam

spísaný úradom 23. augusta 2017, podľa ktorého sa styk sťažovateľa s maloletými v uvedený deň nerealizoval z dôvodu, že matka a ani jedno z maloletých detí sa na úrad nedostavili. Dňa 19. októbra 2017 úrad zaslal okresnému súdu správu z pohovoru s maloletými a s rodičmi maloletých. Dňa 20. decembra 2017 okresný súd vyzval sťažovateľa na oznámenie, ako sa realizuje styk s maloletými a či naďalej trvá na návrhu na výkon rozhodnutia. Zároveň poučil sťažovateľa, že v prípade zmeny pomerov (na jeho strane či na strane maloletých), na základe ktorých došlo k úprave styku, môže podať návrh na jeho zmenu. Dňa 12. januára 2018 sa sťažovateľ vyjadril, že toho času nie je dôvodné žiadať o zmenu úpravy styku, keďže nedošlo k závažnej zmene pomerov. Dňa 6. augusta 2018 okresný súd zaslal sťažovateľovi správu úradu (doručenú 19. októbra 2017) a zároveň vyzval sťažovateľa na vyjadrenie, ako sa realizuje styk s maloletými. Dňa 27. septembra 2018 okresný súd urgoval splnenie výzvy zo 6. augusta 2018. Dňa 28. januára 2019 okresný súd vyzval povinnú na vyjadrenie, či sa realizuje styk otca s maloletými. Dňa 8. februára 2019 povinná doručila vyjadrenie k výzve okresného súdu, v ktorom uviedla, že styk maloletých detí s otcom sa nerealizuje. Dňa 12. februára 2019 právna zástupkyňa sťažovateľa oznámila ukončenie jeho zastupovania v konaní. Dňa 25. apríla 2019 [REDAKOVANÉ] oznámil prevzatie právneho zastúpenia sťažovateľa. Dňa 2. mája 2019 sťažovateľ prostredníctvom právneho zástupcu požiadal okresný súd o urýchlené konanie vo veci. Dňa 6. mája 2019 okresný súd pripojil spisy okresného súdu sp. zn. 24 P 462/2014 a sp. zn. 21 T 122/2017. Dňa 7. mája 2019 okresný súd požiadal úrad o nadviazanie spolupráce s rodičmi a maloletými a o podanie správy v lehote 30 dní od doručenia žiadosti. Dňa 22. júla 2019 okresný súd urgoval úrad o podanie správy. Dňa 26. júla 2019 úrad doručil správu z pohovoru s rodičmi a s maloletými. Dňa 15. augusta 2019 okresný súd vyzval sťažovateľa, aby oznámil, či trvá na návrhu na výkon rozhodnutia (v lehote 10 dní, zásielka prevzatá 22. augusta 2019). Dňa 27. septembra 2019 sťažovateľ oznámil, že na návrhu na výkon rozhodnutia trvá. Dňa 4. novembra 2019 okresný súd uznesením návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia zamietol. Dňa 18. novembra 2019 sa sťažovateľ odvolal proti uzneseniu okresného súdu zo 4. novembra 2019. Dňa 2. januára 2020 okresný súd zaslal odvolanie sťažovateľa povinnej a úradu na vyjadrenie.

38. Ústavný súd, poukazujúc na úkony okresného súdu realizované v napadnutom konaní, konštatuje, že okresný súd po doručení návrhu sťažovateľa na výkon rozhodnutia postupoval v zmysle príslušných ustanovení Civilného mimosporového poriadku a vyhlášky, ktoré mu ukladajú povinnosť zisťovať dôvody nepodrobenia sa povinného vykonateľnému rozhodnutiu a zvážiť, či tieto dôvody sú ospravedlniteľné, prípadne či tieto dôvody možno odstrániť. Matka v konaní uviedla, že styk sťažovateľa s deťmi na úrade sa realizoval len raz, po prvom stretnutí sa deti s otcom odmietli opäť stretnúť. V nasledujúcich termínoch sa styk nerealizoval z dôvodu odmietania deťmi, ako aj z dôvodu ich školských povinností (vyučovací proces maloletej trval do 15.00 h a maloletý navštevoval športový krúžok). Maloletí sa s otcom stretávali podľa vlastného uváženia a potrieb, najmä keď išli navštíviť svoju starú matku zo strany otca do [REDACTED]. Matka odmietla, že by bránila v styku detí s otcom. Snaží sa ich motivovať, rešpektuje však ich názor a vôľu. Okresný súd v konaní zabezpečil správu úradu o šetrení pomerov v rodine matky, otca a pohovor s deťmi, správu o žiadosti o nadviazanie spolupráce s rodičmi, obsah obžaloby podanej na sťažovateľa v trestnej veci vedenej proti sťažovateľovi a spis týkajúci sa základného konania. V konaní o rozvod a úpravu rodičovských práv a povinností na čas po rozvode bolo vykonané znalecké dokazovanie, z ktorého záverov vyplýva, že *„deti vnímajú konflikt medzi rodičmi, sú však naviazané na matku, deti sa s otcom stretávať nechcú, nie je vhodné deti nútiť, voči otcovi deti verbalizovali strach, že sa bude vyhrážať, kričať“*. Znalec odporučil zverenie detí do starostlivosti matke bez povinnosti styku s otcom. Z obsahu obžaloby z 3. novembra 2017 vo veci sp. zn. 21 T 122/2017 vyplýva, že sťažovateľ bol obžalovaný pre zločin sexuálneho zneužívania maloletej dcéry [REDACTED]. Zo správ úradu o šetrení pomerov a z pohovoru s rodičmi a s maloletými vyplýva, že otec s deťmi nie je aktuálne v žiadnom kontakte, niekedy ich vidí v [REDACTED] keď sú na návšteve u jeho matky, v týchto prípadoch však kontakt s deťmi sťažovateľ neinicuje. Z konania otca sú deti sklamané, aj to je dôvod, prečo sa s ním odmietajú stretávať. Otec ospravedlňoval svoju pasivitu obavou z nahlasovania nepráv zo strany matky úradu. Do budúca otec vyjadril predstavu, že keď budú deti staršie, vysvetlí im to a obnovia kontakt. Sťažovateľovi bolo úradom doporučené, aby zvážil podanie nového návrhu na úpravu styku, prípadne prijal realizovanie styku v inom čase po dohode s deťmi a ich matkou, rešpektujúc ich vôľu. Napokon sa vyjadril, že na stretávaní sa s deťmi podľa rozhodnutia

súdu už netrvá. O návrhu sťažovateľa okresný súd rozhodol uznesením zo 4. novembra 2019, ktorým návrh ako nedôvodný zamietol, keď dospel k záveru, že styk otca s deťmi sa nerealizuje z akceptovateľných a ospravedlniteľných dôvodov.

39. Z prehľadu jednotlivých úkonov okresného súdu v napadnutom konaní vyplýva, že okresný súd nekonal vždy plynulo a v jeho postupe vznikali aj kratšie či dlhšie obdobia neodôvodnenej nečinnosti (od 4. októbra 2016 do 27. februára 2017, od 21. marca 2017 do 10. júla 2017 a od 12. januára 2018 do 6. augusta 2018). V každom prípade dĺžku konania okresného súdu, ktorý o návrhu na nariadenie výkonu rozhodnutia v nie zložitej veci rozhodoval tri roky, nemožno považovať za primeranú. V tejto súvislosti však treba poukázať aj na absolútnu nečinnosť sťažovateľa v období od 6. augusta 2018 do 2. mája 2019, ktorá tiež prispela k celkovej dĺžke napadnutého konania a nesvedčí o stave právnej neistoty sťažovateľa. Ústavný súd tiež zohľadnil nekonzistentný postup sťažovateľa v napadnutom konaní, ktorý sa v rámci súčinnosti s úradom realizovanej 29. mája 2019 vyjadril, že *„na stretávaní sa s deťmi... podľa rozsudku už netrvá, pretože vidí, že to nemá žiadny význam“*. Sťažovateľ následne na výzvu súdu, aby sa vyjadril, či na výkone rozhodnutia trvá, v podaní doručenom okresnému súdu s odstupom času vyše jedného mesiaca uviedol, že na výkone trvá. Napokon ústavný súd uvádza, že podľa jeho názoru netreba preceňovať ani záujem sťažovateľa na realizácii svojho práva na styk s deťmi, čoho dôkazom je jeho pasivita a minimum krokov, ktoré sťažovateľ v tomto smere podnikol. So skutkových okolností prípadu totiž nevyplýva, že by bolo sťažovateľovi v styku s deťmi mimo súdom vymedzený rozsah bránenej (otec mal možnosť sa stretnúť s deťmi aj mimo úradu, deti boli u neho doma, boli spolu na pizzu). Sťažovateľ teda nebol odkázaný na realizáciu styku s maloletými len spôsobom upraveným v súdnom rozhodnutí. Možno preto konštatovať, že to bol v prvom rade sťažovateľ, ktorý nevyvinul dostatočné úsilie na realizáciu svojho práva, čo sa neskôr prejavilo aj v odmietavom postoji maloletých. Sťažovateľ aj napriek súčinnosti úradu a jeho úprimnej snahe o zlepšenie (obnovenie) vzťahov medzi ním a deťmi nereflektoval ani na možnosť podať nový návrh na úpravu styku (resp. návrh na neodkladné opatrenie) v dôsledku zmeny pomerov, ktorá by viac vyhovovala vôli či potrebám maloletých. Procesná pasivita až ľahostajnosť sťažovateľa nemohla byť v tomto smere kompenzovaná postupom okresného súdu, teda prijatím

vhodných opatrení na dosiahnutie realizácie práva sťažovateľa v zmysle vykonateľného rozhodnutia, a to aj s prihliadnutím na najlepší záujem maloletých, ich postoj a vôľu vyjadrenú v konaní. V súvislosti s uvedeným ústavný súd poukazuje aj na závery okresného súdu uvedené v uznesení o zamietnutí návrhu sťažovateľa, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„Už v základnom konaní o rozvod a úpravu rodičovských práv a povinností na čas po rozvode boli základným problém až deštruktívne vzťahy medzi rodičmi vplývajúcim prirodzene na maloleté deti. Závery znaleckého posudku aj s ohľadom na vtedy už prebiehajúce trestné stíhanie otca pre trestný čin sexuálneho zneužívania potvrdili stav na strane detí, že nie je v ich záujme s prihliadnutím na ich názor stretávanie s otcom. V konečnom dôsledku rodičia sa dohodli v záujme obnovenia vzťahov s deťmi na styku otca s deťmi na ÚPSVaR Nitra. Styk sa realizoval raz a následne deti styk s otcom odmietli. Plynutím času došlo na strane detí aj k zmene školských povinností, mimoškolských aktivít a styk v takejto úprave sa stal prekonaný. Samotné maloleté deti navyše styk touto formou odmietajú. Najdôležitejšie je vždy zo strany rodičov rešpektovať osobnosť maloletých detí, ich potreby a záujmy. Deti sú vo veku 14 a 17 rokov, kedy teda vedia svoj postoj adekvátne prejsť, ich vôľu a názoru je nutné venovať význam a pozornosť. Realizácia rozhodnutia je teda závislá nielen od rodičov ale aj od vôle detí. Súd môže zabezpečiť resp. vytvorí predpoklady k realizácii rozhodnutia, nemá však moc dosiahnuť aby toto pôsobenie vždy viedlo k výkonu rozhodnutiam, k jeho realizácii. Súd vytvoril priestor na úpravu vzťahov prostredníctvom referátu ÚPSVaR Nitra avšak závery pohovoru s deťmi a rodičmi potvrdili stav, že vzťahy medzi otcom a deťmi nie sú v podstate žiadne a je potrebné ich postupne budovať. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti trvanie na výkone rozhodnutia je za daného stavu pomerov už prekonané. Deti z dôvodu objektívnych (školské povinnosti) aj subjektívnych (odmietanie otca, záujmy, aktuálne potreby) sa s otcom na referáte na ÚPSVaR Nitra nestretávajú a nestretávajú sa ani mimo neho. Deti jasne vyjadrili odmietavý postoj k nútenému stretávaniu s otcom. Zo správ zo šetrenia pomerov vyplynulo, že otec tiež mal príležitosti na stretnutia, plynulé naviazanie kontaktu avšak sám zostáva pasívny (deti môže vidieť, kontaktovať keď sú na návšteve u starej matky, ktorá býva blízko otca). Akékoľvek donútenie súdnou cestou v rámci výkonu rozhodnutia vzhľadom na postoj a vek detí by viedlo len k ďalšiemu zvyšovaniu napätia, vyhroteniu negatívneho postoja. Uvedené skutočnosti uznal v konečnom dôsledku aj otec detí... Ako sa budú vzťahy medzi

deťmi a otcom, otcom a matkou detí vyvíjať do budúcnosti závisí predovšetkým od rodičov detí – oni svojim správaním a konaním determinujú vzťahy detí voči nim ako rodičom.“

40. Keďže ústavný súd na základe uvedených záverov nezhliadol v postupe okresného súdu porušenie základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 19 ods. 2 ústavy, ústavnú sťažnosť v tejto časti pri jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

41. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ústavný súd o ďalších návrhoch sťažovateľa v nej uvedených už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. apríla 2020

Mojmír Mamojka
predseda senátu